

pod redakcją
Marka Rotkiewicza

Płace

Zbiór przepisów z wprowadzeniem
2. wydanie

Zwolnienia pracowników

Koszty delegacji

Świadczenia chorobowe

Opodatkowanie wynagrodzeń

Płace

pod redakcją **Marka Rotkiewicza**

Płace

Zbiór przepisów z wprowadzeniem

2. wydanie

Wydawnictwo C. H. Beck
Warszawa 2010

Place
Zbiór przepisów z wprowadzeniem

2. wydanie
Stan prawny: maj 2010 r.

Redakcja: Anna Chybińska
Projekt graficzny: Katarzyna Juras
Korekta: Paulina Dobosz

© Wydawnictwo C. H. Beck 2010

Informacje wydawcy: Spisy treści poszczególnych aktów oraz tytuły artykułów umieszczone w nawiasach kwadratowych pochodzą od redakcji. Są one, tak jak i przypisy, chronione prawem autorskim.

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa
tel. (22) 33 77 600
faks (22) 33 77 602
www.beckinfobiznes.pl

Skład i łamanie: Wydawnictwo C. H. Beck
Druk i oprawa: Cyfrowe Centrum Druku i Fotografii, Bydgoszcz

ISBN 978-83-255-1760-1

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz piktogramów	XI
Wprowadzenie	XIII
I. Zmiany przepisów	XIII
II. Zmiana wskaźników	XVIII
III. Dofinansowanie zatrudnienia bezrobotnych	XX
IV. O tym się mówi	XXI
Akty prawne	1

I. Zasady ogólne

1. Kodeks pracy z dnia 26 czerwca 1974 r. (Dz.U. Nr 24, poz. 141) – wyciąg	5
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy z dnia 29 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 62, poz 289)	23
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop z dnia 8 stycznia 1997 r. (Dz.U. Nr 2, poz. 14)	29
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy z dnia 15 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 60, poz 281)	35

II. Zwolnienia pracowników

5. Ustawa o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników z dnia 13 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 844) – wyciąg	41
--	----

III. Zwrot kosztów za delegacje i samochody prywatne

- 6. Ustawa o czasie pracy kierowców**
z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 92, poz. 879) – wyciąg 45
- 7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju z dnia 19 grudnia 2002 r. (Dz.U. Nr 236, poz. 1990) 47**
- 8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju z dnia 19 grudnia 2002 r. (Dz.U. Nr 236, poz. 1991) 51**
- 9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy z dnia 25 marca 2002 r. (Dz.U. Nr 27, poz. 271) 59**

IV. Najniższe wynagrodzenie

- 10. Ustawa o minimalnym wynagrodzeniu za pracę**
z dnia 10 października 2002 r. (Dz.U. Nr 200, poz. 1679) 63
- 11. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania z dnia 28 maja 1996 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 278) 69**

V. Ustalanie stażu zatrudnienia

- 12. Ustawa o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy z dnia 20 lipca 1990 r. (Dz.U. Nr 54, poz. 310) 79**
- 13. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy**
z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 99, poz. 1001) – wyciąg 81
- 14. Zarządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej oraz zasad jej obliczania i wypłacania z dnia 23 grudnia 1989 r. (M.P. Nr 44, poz. 358) 83**

VI. Fundusz socjalny

- 15. Ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych**
z dnia 4 marca 1994 r. (Dz.U. Nr 43, poz. 163) 89

VII. Ubezpieczenia i świadczenia chorobowe

- 16. Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa** z dnia 25 czerwca 1999 r. (Dz.U. Nr 60, poz. 636) 101
- 17. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 99, poz. 1001) – wyciąg 127
- 18. Ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy** z dnia 13 lipca 2006 r. (Dz.U. Nr 158, poz. 1121) – wyciąg. . . 133
- 19. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe** z dnia 18 grudnia 1998 r. (Dz.U. Nr 161, poz. 1106) 137

VIII. Opodatkowanie wynagrodzeń

- 20. Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych** z dnia 26 lipca 1991 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 350) – wyciąg 147
- Indeks rzeczowy** 279

Wykaz skrótów

art.	artykuł
Dz.U	Dziennik Ustaw
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
EmRentyFUSU	ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.)
FP	Fundusz Pracy
FGŚP	Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
m.in.	między innymi
MPIPS	Minister Pracy i Polityki Społecznej
MENiS	Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu
n.	następny (a, e)
np.	na przykład
Nr/nr	numer
OchrRoszczPrU	ustawa z 13.7.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. Nr 158, poz. 1121)
PDOFizU	ustawa z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.)
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
pkt.	punkt
PromZatrU	ustawa z 20.4.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.)
poz.	pozycja
r.	rok
RM	Rada Ministrów
rozp.	rozporządzenie
SN	Sąd Najwyższy
sygn.	sygnatura
t.j.	tekst jednolity
UE	Unia Europejska
ust.	ustęp
ZFŚS	zakładowy fundusz świadczeń socjalnych
zm.	zmiana (y)
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wykaz piktogramów

– Zapamiętaj

– Przykład

Wprowadzenie

I. Zmiany przepisów

1. Ekwiwalent za urlop

Nowelizacja rozporządzenia MPiPS z 8.1.1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. Nr 2, poz. 14 ze zm.), która weszła w życie 3.11.2009 r., wprowadziła zmiany dotyczące:

- katalogu świadczeń niezaliczanych do podstawy wymiaru wynagrodzenia i ekwiwalentu za urlop,
- wliczania poszczególnych składników wynagrodzenia do podstawy wymiaru ekwiwalentu,
- zasad obliczania ekwiwalentu przy różnych normach czasu pracy oraz w stosunku do niepełnoetatowców.

Przy ustalaniu podstawy wymiaru ekwiwalentu bierzemy pod uwagę wszystkie składniki wynagrodzenia pracownika i inne świadczenia mu przysługujące poza tymi, które wymienia § 6 rozporządzenia.

Nowelizacja rozszerzyła ten katalog o **kwoty wyrównania do wynagrodzenia za pracę do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę**. Wyrównanie takie przysługuje każdemu pracownikowi, który w miesiącu nie uzyskał co najmniej minimalnego wynagrodzenia ze względu na rozkład czasu pracy lub terminy wypłaty wynagrodzenia.

Przy ustalaniu wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy nie uwzględnia się również należności przysługujących pracownikowi zgodnie z przepisami o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców – w okresie objęcia go przestojem ekonomicznym lub obniżonym wymiarem czasu pracy.

Zmiany nie dotyczyły wliczania do podstawy wymiaru ekwiwalentu składników wynagrodzenia określonych w stawce miesięcznej w stałej wysokości.

Wprowadzenie

Uwzględniamy je w wysokości należnej w miesiącu nabycia prawa do tego ekwiwalentu.

Nowelizacja wyjaśniła jednak wątpliwości w zakresie uwzględniania w podstawie wymiaru zmiennych składników wynagrodzenia za okresy nie dłuższe niż miesiąc. Obecnie, składniki zmienne wynagrodzenia, przysługujące pracownikowi za okresy nie dłuższe niż miesiąc, wypłacone pracownikowi w ciągu 3 miesięcy bezpośrednio poprzedzających miesiąc nabycia prawa do ekwiwalentu, uwzględniamy w średniej wysokości z tego okresu.

Problem interpretacyjny stwarzało tutaj wcześniej występujące określenie „wynagrodzenie uzyskane”. Większość prawników wskazywała, że chodzi nie o faktyczną wypłatę wynagrodzenia, ale nabycie do niego prawa. **Obecnie przyjmujemy wynagrodzenie wypłacone, a zatem faktycznie przekazane pracownikowi**, a nie wynagrodzenie, którego co prawda jeszcze nie otrzymał ale już je wypracował (nabył do niego prawo).

ZAPAMIĘTAJ

Jeżeli podwładny nie przepracował pełnych 3 miesięcy, wynagrodzenie zmienne miesięczne faktycznie wypłacone mu w tym okresie (już zatem nie „wynagrodzenie uzyskane” za ten okres) dzielimy przez liczbę dni pracy, za które przysługiwało, a wynik mnożymy przez liczbę dni, jakie by przepracował w ramach normalnego czasu pracy, zgodnie z obowiązującym go rozkładem.

Zmiany rozporządzenia odnoszą się również do współczynnika urlopowego. Służy on przede wszystkim do ustalania ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w związku z zakończeniem stosunku pracy. W 2010 r. wynosi on **21,08**.

Nowelizacja rozporządzenia usunęła wątpliwości w zakresie ustalania współczynnika dla niepełnoetatowców. W § 19 ust. 3 rozporządzenia wskazano jasno, że przy obliczaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy dla pracownika zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasu pracy wartość współczynnika szacujemy w proporcji do wymiaru czasu pracy określonego w umowie o pracę.

ZAPAMIĘTAJ

Ekwiwalent za niewykorzystany przez pracownika urlop wypoczynkowy obliczamy:

- dzieląc sumę miesięcznych wynagrodzeń przez współczynnik urlopowy,
- dzieląc tak otrzymany ekwiwalent za jeden dzień urlopu przez **(tutaj nastąpiła zmiana)** liczbę odpowiadającą dobowej normie czasu pracy obowiązującej pracownika, a następnie mnożąc ekwiwalent za godzinę urlopu przez liczbę godzin niewykorzystanego przez pracownika urlopu wypoczynkowego.

Przed zmianą ekwiwalent za jeden dzień urlopu dzieliliśmy przez 8 jako powszechną normę czasu pracy. Ugruntowana wykładnia przepisu wskazywała jednak, że dzielić należy przez liczbę odpowiadającą normie czasu pracy dla danego pracownika.

2. Delegacje kierowców

Problem w zakresie podróży służbowych, z którym przez ostatnie półtora roku borykali się pracodawcy zatrudniający kierowców, wynikał z uchwały Sądu Najwyższego z 19.11.2008 r., II PZP 11/08 (Biuletyn Sądu Najwyższego, 2008/11/21). Wskazano w niej, że kierowca transportu międzynarodowego odbywający podróże w ramach wykonywania umówionej pracy i na określonym w umowie obszarze nie jest w podróży służbowej w rozumieniu art. 77^s § 1 KP. Sąd Najwyższy odniósł się przy tym do znacznego obszaru – sprawa dotyczyła przewozów regularnych na terytorium państw UE. Uchwała ta w sposób znaczący zmienia podejście do dotychczas przyjmowanej koncepcji miejsca pracy. Oznaczać może także w praktyce zmianę podejścia chociażby urzędów skarbowych do kwestii wypłaty świadczeń – skoro taki wyjazd może nie być podróżą służbową, to kwoty otrzymywane jako diety z tego tytułu nie będą świadczeniami zwolnionymi z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na to, że **podróż służbowa jest zjawiskiem krótkotrwałym, incydentalnym i tymczasowym**. W konsekwencji nie można uznać, że w podróży służbowej można przebywać nieustannie jedynie w związku z charakterem pracy polegającej *de facto* na przemieszczaniu się.

Wprowadzenie

Obawiano się, że uchwała składu siedmiu sędziów SN będzie brana pod uwagę zarówno przy decyzjach organów skarbowych oraz ZUS, jak też sądów niższych instancji. Prowadzić mogłaby do dwojakiego skutku:

- z jednej strony w stosunku do „pracowników mobilnych” nie będzie obowiązku wypłacania świadczeń delegacyjnych dopóki poruszają się po – nawet bardzo dużym – obszarze uzgodnionym jako miejsce pracy,
- z drugiej strony pracodawca nie będzie mógł wypłacać tych świadczeń na zasadach przynależnych świadczeniom z tytułu podróży służbowych, czyli nie będą to świadczenia zwolnione z zaliczki na podatek dochodowy oraz składek na ubezpieczenia.

Podejście organów skarbowych, a także sądów administracyjnych zdawało się jednak opierać na stanowisku, że wyjazd służbowy kierowcy to wyjazd poza siedzibę pracodawcy (bazę przeładunkową, oddział itp.). Takie też wnioski płyną z interpretacji Ministra Finansów (interpretacja ogólna z 15.2.2010 r., sygn. DD2/033/259/PMN/09/1113).

Istotna zmiana przepisów ustawy z 16.4.2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz.879 ze zm.) weszła w życie 3.4.2010 r. Wprowadzono definicję podróży służbowej kierowcy, która za taką uznaje zasadniczo **każdy wyjazd służbowy poza miejscowość stanowiącą siedzibę pracodawcy**. Szersze określenie miejsca pracy kierowcy nie ma już zatem w kontekście podróży służbowych żadnego znaczenia. Nie ma przy tym wyłączeń dotyczących odległości, na jaką wyjazd taki musi się odbywać ani też czasu jego trwania.

ZAPAMIĘTAJ

Podróżą służbową kierowcy jest obecnie każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy:

- przewozu drogowego poza miejscowość, o której mowa w art. 2 pkt 4 lit. a ustawy o czasie pracy kierowców (siedzibę pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddział), lub
- wyjazdu poza miejscowość, o której mowa w art. 2 pkt 4 lit. a ustawy o czasie pracy kierowców (siedzibę pracodawcy, na rzecz którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, oraz inne miejsce prowadzenia działalności

I. Zmiany przepisów

przez pracodawcę, w szczególności filie, przedstawicielstwa i oddział) w celu wykonania przewozu drogowego.

Nie ma obecnie zatem znaczenia to, czy kierowca regularnie pracuje na pewnym obszarze (np. województwa) i w ten sposób ma określone miejsce pracy w umowie o pracę. Zawsze wyjazd poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy stanowić będzie delegację. Nie oznacza to oczywiście, że w każdym przypadku kierowca będzie otrzymywał z tego tytułu jakieś świadczenia. W wielu przypadkach – przy wyjazdach trwających poniżej 8 godzin – nie nabędzie prawa do diety. Siłą rzeczy zaś nie ponosi, co do zasady, kosztów przejazdu ani też przejazdów lokalnych.

Do ustawy o czasie pracy kierowców dodano także art. 21a: „Kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3–5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.” Postanowienie to wzmacnia jedynie wnioski wynikające z przyjętej w ustawie definicji podróży służbowej – do rozliczania wyjazdów służbowych kierowców stosujemy przepisy dwóch rozporządzeń MPiPS z 19.12.2002 r. dotyczących świadczeń przysługujących pracownikowi w związku z delegacją.

Zwróćmy także uwagę na to, że ustawa z 12.2.2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 246) w art. 7 wskazuje, że „W sprawach administracyjnych, postępowań podatkowych, o wykroczenia, karnych lub w karnych skarbowych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzonych w związku z przepisem art. 77⁵ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.), stosuje się przepis art. 21a ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”. Wynika z tego, że niezakończone do dnia wejścia w życie omawianej nowelizacji sprawy związane z rozliczaniem delegacji kierowcy rozstrzygnięte będą według zasady, zgodnie z którą kierowca ma prawo do świadczeń delegacyjnych w związku z każdym wyjazdem służbowym poza miejscowość, o której mowa w art. 2 pkt 4 lit. a ustawy o czasie pracy kierowców.

II. Zmiany wskaźników 2010 r.

1. Minimalne wynagrodzenie za pracę

Wskaźnik	Wysokość		
Minimalne wynagrodzenie	1317 zł W pierwszym roku pracy (80%) – 1053,60 zł		
Wynagrodzenie młodocianych	1.3.2010 – 31.5.2010 r.	I rok nauki	129,74 zł
		II rok nauki	162,18 zł
		III rok nauki	194,62 zł
	1.1.2010 – 28.2.2010 r.	I rok nauki	124,55 zł
		II rok nauki	155,69 zł
		III rok nauki	186,83 zł

2. Kwoty jednorazowych odszkodowań z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową

Od 1.4.2010 r. do 31.3.2011 r. kwoty jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wynoszą (obwieszczenie MPiPS z 17.2.2010 r. w sprawie kwot jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy prac lub choroby zawodowej – M.Pr. Nr 10, poz. 103):

- **621 zł** za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- **621 zł** za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, z tytułu zwiększenia tego uszczerbku co najmniej o 10 punktów procentowych,
- **10 860 zł** z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji ubezpieczonego,
- **10 860 zł** z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji wskutek pogorszenia się stanu zdrowia rencisty,
- **55 853 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest małżonek lub dziecko zmarłego ubezpieczonego lub rencisty,
- **27 927 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest członek rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty inny niż małżonek lub dziecko,